

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สาระการเรียนรู้ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หน่วยการเรียนรู้ หลักธรรมในวิถีไทย
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง สะสมทุนด้วยความดี จำนวน 2 ชั่วโมง

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของ
พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่นและปฏิบัติ
ตาม หลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 1.1 ม.1/5 อธิบายพุทธคุณ และข้อธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ ๔ หรือ
หลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด เห็นคุณค่าและนำไปพัฒนา แก้ปัญหาของตนเอง
และครอบครัว

สาระการเรียนรู้แกนกลาง

พระรัตนตรัย (พุทธคุณ 9)

อริยสัจ 4

ทุกข์ (ขั้น 5)

สมุทัย (หลักกรรม, อปายมุข 6)

นิโรธ (สุข 2 กิเลส)

มรรค (ไตรสิกขา กรรมฐาน 2 ปธาน 4 โภชณ 3 มงคล 38)

1 สาระสำคัญ

หลักธรรมของพระพุทธศาสนากล่าวถึงหลักความจริงทั้งหลาย อันเกี่ยวกับคน สัตว์
สิ่งของทั้งที่เป็นรูปธรรม นามธรรม เป็นวัตถุ จิตใจ ทั้งหมดล้วนเกิดจากเหตุปัจจัย ซึ่ง
ความสัมพันธ์กันถึงกฎแห่งกรรม ความเป็นไปตามธรรมดาแห่งเหตุปัจจัย

2 จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายหลักธรรมเรื่องกฎแห่งกรรมได้

2. สามารถนำหลักธรรมอริยสัจ 4 ใน เรื่องหลักกรรมไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มุ่งมั่นในการทำงาน
2. มีความสนใจใฝ่เรียนรู้
3. ซื่อสัตย์สุจริต

3. สาระการเรียนรู้

หลักธรรมในการทำความดี

กรรม กฎแห่งกรรมมี 2 ประเภท
- กฎธรรมชาติ - กฎแห่งศีลธรรม

4. กิจกรรมการเรียนรู้

4.1 ขั้นเตรียม

- 1) นักเรียนสวดมนต์ไหว้พระ และนั่งสมาธิประมาณ 5 นาที
- 2) แจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้
- 3) นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน เรื่อง สะสมทุนด้วยความดี จำนวน 10 ข้อ

4.2 ขั้นสอน

4.2.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

สนทนากับนักเรียนถึงการทำความดีว่าแต่ละวันนักเรียนได้ทำความดีหรือได้ช่วยเหลือผู้อื่นอย่างไรบ้าง และวันนี้นักเรียนทำความดีอะไรมาบ้างเมื่อทำแล้วจิตใจของนักเรียนเป็นอย่างไรบ้างและในทางกลับกันถ้าเราทำความชั่วจิตใจของเราเป็นอย่างไร

4.2.2 ขั้นประกอบกิจกรรม

ขั้นศีล

ครูยกตัวอย่างการปฏิบัติตนของลุงกำจรพ่อค้าขายผลไม้ในตลาดกระทุ่มแบนที่ขายผลไม้เคียงครอบครัวสามารถส่งลูกทั้ง 3 คน เรียนจบมีงานทำมีหน้าตาในสังคม ช่วยเหลือโรงเรียนของเราตลอดมานอกจากนี้ยังช่วยเหลือสังคมทุกโอกาส ความดีของลุงกำจรแผ่มาถึงลูก เพราะลูกของลุงกำจรปฏิบัติตนตามแบบอย่างคุณพ่อการปฏิบัติแบบนี้ส่งผลดีจนลุงกำจรได้รับรางวัลพ่อดีเด่นส่วนลูกชายก็ได้รับรางวัลลูกกตัญญูสร้างความปลื้มปิติให้กับครอบครัว

ขั้นสมาธิ

ให้นักเรียนคิดด้วยความสงบว่าจะนำแบบอย่างการดำเนินชีวิตและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างไร ร่วมกันอภิปราย

ขั้นปัญญา

- 1) นักเรียนศึกษาใบความรู้ที่ 1 เรื่อง สะสมทุนด้วยความดี
- 2) เมื่อนักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่องสะสมทุนด้วยความดีเสร็จแล้วให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 6 กลุ่ม ละคร 4 - 5 คน โดยกลุ่มที่ 1 - 3 เรื่อง กฎธรรมชาติ กลุ่มที่ 4 - 6 เรื่อง กฎแห่งศีลธรรม
- 3) นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันตามเรื่องที่ได้รับตามประเด็นในใบงานที่ 1
- 4) นักเรียนกลุ่มเดิมศึกษากรณีตัวอย่างจากใบความรู้ที่ 4
- 5) นักเรียนวิเคราะห์ใบงานที่ 4 ตามวิธีคิดแบบสามัญลักษณ์

4.3 ขั้นสรุป

- 1) ให้นักเรียนร่วมกันสรุปถึงผลการกระทำของบุคคลที่กระทำความดีหรืออุศลกรรม กรรมไม่ดีหรืออุศลกรรมผลของการกระทำส่งผลอย่างไร นักเรียนควรเลือกกระทำความประพฤติใดถึงจะมีชีวิตที่รุ่งเรือง
- 2) ทำแบบทดสอบหลังเรียนเรื่อง สะสมทุนด้วยความดี จำนวน 10 ข้อ

5. สื่อการเรียนรู้

- 1) ใบความรู้ที่ 4 เรื่อง สะสมทุนด้วยความดี
- 2) ใบความรู้ที่ 4.1 ศึกษากรณีตัวอย่าง
- 3) ใบงานที่ 4 เรื่อง สะสมทุนด้วยความดี
- 4) ใบงานที่ 4.1 วิเคราะห์วิธีคิดแบบสามัญลักษณ์กรณีตัวอย่าง

6. แหล่งการเรียนรู้

- 1) ห้องสมุดโรงเรียนเทศบาลศรีบุญยานุสรณ์
- 2) ค้นหาด้วยตนเองจาก อินเทอร์เน็ต

7. การวัดและการประเมินผล

7.1 วิธีวัดประเมินผล

- 1) ทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน
- 2) ใบงานที่ 4 และใบงานที่ 4.1

7.2 เครื่องมือวัด

- 1) แบบทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน
- 2) แบบวัดใบงานที่ 4 และใบงานที่ 4.1

7.3 เกณฑ์การวัดและการประเมินผล

- 1) ตรวจแบบทดสอบ โดยมีเกณฑ์พิจารณาผ่านเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ 60
- 2) ตรวจใบงานที่ 4 และใบงานที่ 4.

ใบความรู้ที่ 4

กรณีตัวอย่าง

ลู่มันมีอาชีพขายผลไม้ วัน ๆ ลู่มันเดินขายในตรอกชอกชอยเรื่อย ๆ บางวันก็ขายดีกลับบ้านเร็ว บางวันก็ขายไม่ได้หรือขายได้เรื่อย ๆ มีกำไรพอเลี้ยงครอบครัวส่งเสียให้ลูกเรียนหนังสือตามกำลังของตน วันหนึ่งลู่มันขายผลไม้เสร็จแล้วจึงไปทำธุระแถวฝั่งธนบุรี ขณะเดินกลับบ้าน ลู่มันได้สะดุดเข้ากับสิ่ง ๆ หนึ่ง ซึ่งขวางทางอยู่ลู่มันตกใจสะดุ้งเพราะเพ่งมองลงไปพบว่า มีคน ๆ หนึ่งนอนไม่ได้สติกลืนสุราฟุ้งคลบ ลู่มันคิดว่าคงเป็นขี้เมาแถวนี้ กำลังจะรีบเดินไปแต่ลู่มันคิดอยู่ครู่หนึ่งว่าจะทำอย่างไรดีที่จะเดินไปก็ใช่ที่เพราะถ้าปล่อยให้เขาอนอยู่ที่นั่นเขาอาจจะถูกคนอื่นเดินมาเตะถีบ หรือเหยียบเอาเพราะมองไม่เห็น อาจจะได้รับอันตราย ยิ่งไปกว่านั้นถ้าเขามีภรรยาหรือบุตรที่อยู่ทางบ้านก็อาจกำลังคอยอยู่ คิดไปคิดมาความสงสารและมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ลู่มันเลยแบกขายขี้เมาคนนั้นบนบ่าแล้วเดินไปเรื่อย ๆ พบห้องแถวที่มีไฟสว่างออกมาลู่มันโผล่หน้าเข้าไปที่ประตูแล้วถามเจ้าของบ้านว่ารู้จักชายคนนี้หรือเปล่าเจ้าของบ้านบอกว่าชายคนนั้นบอกว่าเป็น ไอ้ชัยขี้เมาบ้านอยู่สุดซอยนี้เองลู่มันถามทางไปบ้านของไอ้ชัยจนทราบแน่ชัด แล้วก็แบกเขาเดินต่อไปด้วยความลำบากยิ่ง

หลังจากเดินลี้ลมลูกคลุกคลานมาเป็นเวลา 5 นาทีลู่มันก็มาถึงห้องแถวที่เป็นบ้านของไอ้ชัยลู่มันวางเขาลงนอนไว้ที่พื้นหน้าห้องแถวแล้วเกาะประตูพร้อมตะโกนเรียกเจ้าของบ้าน “เปิดประตูให้หน่อยจ้ะ เอาคนมาส่ง” เมื่อประตูเปิดออกหญิง คนหนึ่งก็ออกมาด้วยสีหน้าโมโหอย่างมาก นางจ้องดูหน้าของลู่มันแล้วก็ก้มลงมองไอ้ชัยซึ่งนอนอยู่อย่างไม่รู้เรื่อง ในขณะที่ลู่มันกำลังจะเอ่ยปากรายงานเรื่องราวให้นางทราบนั่นเองนางก็เอามือชี้หน้าแล้วพูดขึ้นว่า “อ้อแกนี่เองที่พาตัวเข้าไปกินเหล้าเมามาทุกคืน ข้าจับได้แล้ว” ก่อนที่ลู่มันจะได้อธิบายความจริงให้นางฟังหญิงคนนั้นก็คว้าไม้กวาดที่วางอยู่ข้างฝามาประเคนลงไปบนศีรษะและลำตัวของลู่มันสะดุ้งโหยง หลบการกระหน่ำตีของนางอย่างหัวซุกหัวซุน ขณะที่นางเงื้อมไม้กวาดขึ้นจะกระหน่ำตีลู่มันอีกครั้งที่สองลู่มันจึงตัดสินใจวิ่งหนีเพื่อความปลอดภัยโดยที่ยังไม่ได้อธิบายความจริงให้นางฟัง ได้ยินแต่เสียงแซ่ซึกหักกระดูกตามมาข้างหลังแทน ลู่มันออกมานั่งดูบนแขนและศีรษะที่บวมโน เพราะฤทธิ์ไม้กวาดพลางคิดอยู่ในใจว่า “เราอุตส่าห์แบกสามีของนางไปส่งถึงบ้านด้วยความหวังดี แม้แต่คำขอบคุณคำเดียวก็ไม่ได้รับแถมยังคำถูกตีจนเจ็บตัว เสียทำดีไม่ได้ดีเลย เวรกรรมจริง ๆ”

1. อธิบายความหมายของกฎแห่งกรรม

.....

.....

.....

.....

2. กรรมดีหรือกุศลกรรมผู้กระทำความดีมีความเจริญงอกตัวอย่างการกระทำของนักเรียนที่เป็นกุศลกรรม

.....

.....

.....

.....

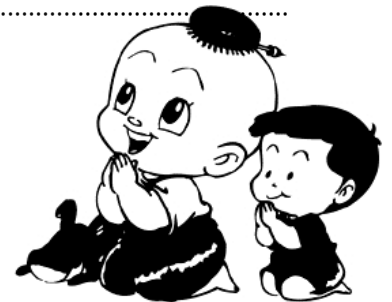
3. “ทำดีเมื่อใดใจก็สงบ ทำกรรมชั่วเมื่อไม่ผู้อื่นไม่รู้ไม่เห็นใจก็สงบได้” ข้อความนี้เป็นจริงหรือไม่ เพราะอะไร

.....

.....

.....

.....

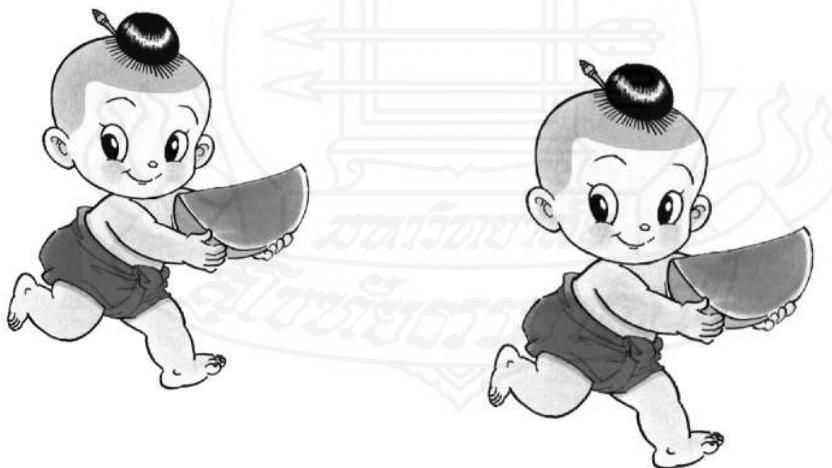

ชื่อ เลขที่ ชั้น

ใบความรู้ที่ 4.1

กรณีตัวอย่างที่ 1

ตำรวจกระชากสร้อยคุณป้า นฤมล้วยเกษียณที่หน้าธนาคารแล้วกระโดด
 คร่อมจักรยานยนต์ที่สมคิดติดเครื่องรออยู่ สมคิดเร่งเครื่องออกรถอย่างรวดเร็ว
 แต่ด้วยความเร็วของรถและความประมาทของสมคิดไป
 ชนประสานงากับรถกระบะที่วิ่งสวนมาด้วยความเร็ว
 เช่นกัน สมคิดและตำรวจกระเด็นคนละทิศ
 ละทางเลือดไหลออกจากตัวคนทั้งสอง
 เสียชีวิตในที่เกิดเหตุทั้งคู่

ใบงานที่ 4.1

ให้ตอบคำถามจากกรณีตัวอย่างจากใบความรู้ที่ 4.1 ต่อไปนี้

1. การกระทำของดำรงและสมคิดเกิดจากอะไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ผลการกระทำของบุคคลทั้งสองจะเรียกว่ากรรมตามสนองได้หรือไม่

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. อะไรคือปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดเหตุการณ์นี้ได้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ชื่อ เลขที่ ชั้น

แบบทดสอบก่อนเรียน

แผนจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง สะสมทุนด้วยความดี

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว

1. พฤติกรรมของบุคคลใดจัดเป็นอกุศลกรรม ก. สูดาขอใบให้เงินขทานเป็นประจำ ข. สุภาเชื่อว่าสวรค้อยในอนกรกอยู่ในใจ ค. สุนัยมีอาชีพขายหอยเถื่อนเลี้ยงดูครอบครัว ง. สุนัยพูดห้วน ๆ แต่ทุกคำพูดล้วนมีประโยชน์	5. ธรรมเนียมหมายถึงข้อใด ก. บทสรุปของกรรมทั้งหมด ข. บทสรุปของกรรมที่เกิดจากอกุศลกรรม ค. บทสรุปของกรรมที่เกิดจากกุศลกรรม ง. บทสรุปของกรรมที่เกิดจากชาติกำเนิด
2. อุดุนิยามคือกฎแห่งกรรมข้อใด ก. ร้องไห้ เสียใจ อาละวาด ข. ฝนตก ฟ่ำร้อง ฟ่ำผ่า ค. การทำความดี การทำความชั่ว ง. การสืบเผ่าพันธุ์ หรือ พันธุ์กรรม	6. กรรมที่หนักที่สุดเพราะเป็นเหตุแห่งกรรมทั้งปวงคือข้อใด ก. กรรมนิยาม ข. กายกรรม ค. วจีกรรม ง. มโนกรรม
3. ทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่วตรงกับข้อใด ก. ทำดีให้ลูกหลานดู ข. ทำนบนหลังคน ค. ทำชั่วอยู่ในสังคมของคนดีไม่ได้ ง. หว่านพืชเช่นไรย่อมได้ผลเช่นนั้น	7. กรรมสามารถแบ่งตามมูลเหตุได้กี่ประเภท ก. 1 ประเภท ข. 2 ประเภท ค. 3 ประเภท ง. 4 ประเภท
4. กรรมนิยามเป็นกรรมประเภทใด ก. ความสัมพันธ์ ข. การทำงานของจิต ค. พฤติกรรมของมนุษย์ ง. หลักพันธุ์กรรม	8. สัตว์โลกทั้งหลายล้วนเกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นธรรมดา เป็นกฎธรรมชาติข้อใด ก. ธรรมเนียม ข. กรรมนิยาม ค. จิตตนิยาม ง. อุดุนิยาม

9. กฎธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของมนุษย์สอดคล้องกับข้อใด ก.จิตนิยม ข.กรรมนิยม ค.ธรรมนิยม ง.พีชนิยม	10.ข้อใดต่อไปนี้เป็นกรรม ก.ชาตรีขับรถทับงูเพราะมองไม่เห็นงู ข.ชวนชายชู้ดื่มน้ำเพื่อเลี้ยงปลาแต่หมดกลไปตาย ค.ชมพู่ตกลานมาเป็นอาหาร ง.ชาติชายพยายามดึงตะปูออกจากเท้าสุนัข
---	--

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน
แผนจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง สะสมทุนด้วยความดี

ข้อที่	คำตอบ	ข้อที่	คำตอบ
1	ค	6	ก
2	ข	7	ง
3	ง	8	ก
4	ค	9	ค
5	ก	10	ค

แบบทดสอบหลังเรียน

แผนจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง สะสมทุนด้วยความดี

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว

1. เสวตลักษณ์ขายหอยเถื่อนเพื่อเลี้ยงครอบครัว จัดเป็นกรรมประเภทใด ก. กุศลกรรม ข. วจีกรรม ค. อกุศลกรรม ง. มโนกรรม	5. กฎแห่งกรรมข้อใดเป็นบทสรุปของกรรมทั้งหมด ก. จิตนิยม ข. พีชนิยม ค. ธรรมนิยม ง. กรรมนิยม
2. การเกิดฝนตก พายุร้อง ถือว่าเป็นกฎแห่งกรรมตามนิยามใด ก. พีชนิยม ข. อุตุนิยม ค. จิตตนิยม ง. ธรรมนิยม	6. มโนกรรมหมายถึงกรรมในข้อใด ก. เป็นกรรมที่เบาที่สุดเพราะเป็นการกระทำทางกาย ข. เป็นกรรมที่เบาที่สุดเพราะเป็นการกระทำทางใจ ค. เป็นกรรมที่หนักที่สุดเพราะเห็นผลทันตาไม่ต้องรอเวลา ง. เป็นกรรมที่หนักที่สุดเพราะเป็นเหตุแห่งกรรมทั้งปวง
3. หวานพีชเช่นไรได้ผลเช่นนั้นตรงกับข้อใด ก. ทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว ข. ทำดีได้ดีมีที่ไหน ค. ทำชั่วได้ดีมีให้เห็นทั่วไป ง. ทำดีให้ลูกหลานดู	7. มูลเหตุการณั้เกิดกรรมกรรมที่สำคัญคือข้อใด ก. กฎแห่งกรรม ข. กุศลกรรม อกุศลกรรม ค. กายกรรม มโนกรรม วจีกรรม ง. กายกรรม กฎแห่งกรรม มโนกรรม
4. พฤติกรรมมนุษย์เป็นกรรมประเภทใด ก. กรรมนิยม ข. ธรรมนิยม ค. จิตตนิยม ง. อุตุนิยม	

8. ธรรมเนียมเป็นกฎธรรมชาติเกี่ยวกับข้อใด ก. สิ่งทั้งหลายที่เกิดขึ้นและดับไปเป็นธรรมดา ข. การทำความดี หรือ ความชั่ว ค. ปราภฏการณ์ที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ ง. การทำงานของจิตมิให้จิตกระทบต่อสิ่งเร้า	10.กรรมประเภทใดถือเป็นกรรมหนักที่สุด ก.กายกรรม ข.มโนกรรม ค.นามกรรม ง.วจีกรรม
9.กรรมนิยามหมายถึงกฎธรรมชาติข้อใด ก.หลักพันธุกรรม ข.ความสัมพันธ์ ค.พฤติกรรมมนุษย์ ง.การกระทำของจิต	

เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน
แผนจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง สะสมทุนด้วยความดี

ข้อที่	คำตอบ	ข้อที่	คำตอบ
1	ค	6	ง
2	ข	7	ข
3	ก	8	ค
4	ก	9	ค
5	ค	10	ข